

XML

i nowoczesne metody zarządzania treścią

Wykład 2: Modelowanie dokumentów XML-owych. DTD

Maciej Ogrodniczuk

MIMUW, 8 października 2009

Fakty:

- XML to otwarty, strukturalny format zapisu danych w pliku tekstowym,
- XML to elastyczny i uniwersalny metajęzyk do definiowania typów dokumentów,
- XML to bezpłatny, niezależny standard reprezentacji i wymiany informacji.

Fakty:

- XML to otwarty, strukturalny format zapisu danych w pliku tekstowym,
- XML to elastyczny i uniwersalny metajęzyk do definiowania typów dokumentów,
- XML to bezpłatny, niezależny standard reprezentacji i wymiany informacji.

Mity:

- XML nie jest formatem zapisu stron WWW,
- XML nie jest językiem programowania,
- sam zapis XML-owy nie nadaje fragmentom dokumentu żadnego znaczenia,
- użycie XML-a nie zwalnia od myślenia (analizy, projektowania...)

Struktury dokumentów

Struktury dokumentów

Możemy np. chcieć powiedzieć, że dokument opisujący osobę musi posiadać element główny `<osoba>`, w którym zagnieżdżone będą elementy `<imię>`, `<nazwisko>` i `<adres>` w tej właśnie kolejności, z tym że dana osoba może mieć więcej niż jedno imię, natomiast nie musi mieć zdefiniowanego adresu:

Możemy np. chcieć powiedzieć, że dokument opisujący osobę musi posiadać element główny <osoba>, w którym zagnieżdżone będą elementy <imię>, <nazwisko> i <adres> w tej właśnie kolejności, z tym że dana osoba może mieć więcej niż jedno imię, natomiast nie musi mieć zdefiniowanego adresu:

```
<osoba>  
  <imię>Jan</imię>  
  <nazwisko>Kot</nazwisko>  
  <adres>Mysia 7</adres>  
</osoba>
```

Struktury dokumentów

Możemy np. chcieć powiedzieć, że dokument opisujący osobę musi posiadać element główny <osoba>, w którym zagnieżdżone będą elementy <imię>, <nazwisko> i <adres> w tej właśnie kolejności, z tym że dana osoba może mieć więcej niż jedno imię, natomiast nie musi mieć zdefiniowanego adresu:

```
<osoba>  
  <imię>Jan</imię>  
  <nazwisko>Kot</nazwisko>  
  <adres>Mysia 7</adres>  
</osoba>
```

```
<osoba>  
  <imię>Iga</imię>  
  <nazwisko>Bąk</nazwisko>  
</osoba>
```

Struktury dokumentów

Możemy np. chcieć powiedzieć, że dokument opisujący osobę musi posiadać element główny <osoba>, w którym zagnieżdżone będą elementy <imię>, <nazwisko> i <adres> w tej właśnie kolejności, z tym że dana osoba może mieć więcej niż jedno imię, natomiast nie musi mieć zdefiniowanego adresu:

```
<osoba>  
  <imię>Jan</imię>  
  <nazwisko>Kot</nazwisko>  
  <adres>Mysia 7</adres>  
</osoba>
```

```
<osoba>  
  <imię>Iga</imię>  
  <nazwisko>Bąk</nazwisko>  
</osoba>
```

```
<osoba>  
  <imię>Ewa</imię>  
  <imię>Maria</imię>  
  <nazwisko>Tor</nazwisko>  
  <adres>Kolejowa  
    34/27</adres>  
</osoba>
```

Po co nam formalizacja struktury?

Nikt nie lubi sztywnych reguł, ale zwykle się to opłaca:

Po co nam formalizacja struktury?

Nikt nie lubi sztywnych reguł, ale zwykle się to opłaca:

- dostępność logicznej struktury treści pomaga lepiej przetwarzać dokumenty,

Po co nam formalizacja struktury?

Nikt nie lubi sztywnych reguł, ale zwykle się to opłaca:

- dostępność logicznej struktury treści pomaga lepiej przetwarzać dokumenty,
- zamiast pilnować poprawności danych „samemu” (w naszej aplikacji) możemy zlecić sprawdzenie poprawności automatowi, który wymusi poprawność budowy dokumentu,

Nikt nie lubi sztywnych reguł, ale zwykle się to opłaca:

- dostępność logicznej struktury treści pomaga lepiej przetwarzać dokumenty,
- zamiast pilnować poprawności danych „samemu” (w naszej aplikacji) możemy zlecić sprawdzenie poprawności automatowi, który wymusi poprawność budowy dokumentu,
- przeniesienie zadania sprawdzania poprawności na parser daje spore oszczędności (ponoć aż 60% kodu programów dotyczy weryfikacji poprawności danych!)

Nikt nie lubi sztywnych reguł, ale zwykle się to opłaca:

- dostępność logicznej struktury treści pomaga lepiej przetwarzać dokumenty,
- zamiast pilnować poprawności danych „samemu” (w naszej aplikacji) możemy zlecić sprawdzenie poprawności automatowi, który wymusi poprawność budowy dokumentu,
- przeniesienie zadania sprawdzania poprawności na parser daje spore oszczędności (ponoć aż 60% kodu programów dotyczy weryfikacji poprawności danych!)

Tendencja do coraz większej formalizacji.

XML:

```
<zamówienie id="1">  
  <pozycja>  
    <nazwa>cyklotron</nazwa>  
    <ilość jednostka="szt.">3</ilość>  
  </pozycja>  
  <zamawiający id="2"/>  
</zamówienie>
```

CSV:

```
1,cyklotron,3,szt.,2
```

XML:

```
<zamówienie id="1">  
  <pozycja>  
    <nazwa>cyklotron</nazwa>  
    <ilość jednostka="szt.">3</ilość>  
  </pozycja>  
  <zamawiający id="2"/>  
</zamówienie>
```

CSV:

1,cyklotron,3,szt.,2

ale gdzie tu kontrola poprawności?

Dokument XML-owy jest:

- ❶ **poprawny składniowo** (ang. *well-formed*), gdy:
 - ma tylko jeden element główny,
 - znaczniki początkowe i końcowe „pasują do siebie” (każdy element zamknięty, znaczniki nie nakładają się na siebie),
 - wartości atrybutów są ujęte w cudzysłowy lub apostrofy,
 - ... 9 innych wymagań ujętych w specyfikacji.

Dokument XML-owy jest:

- ➊ **poprawny składniowo** (ang. *well-formed*), gdy:
 - ma tylko jeden element główny,
 - znaczniki początkowe i końcowe „pasują do siebie” (każdy element zamknięty, znaczniki nie nakładają się na siebie),
 - wartości atrybutów są ujęte w cudzysłowy lub apostrofy,
 - ... 9 innych wymagań ujętych w specyfikacji.
- ➋ **poprawny strukturalnie** (ang. *valid*), gdy:
 - jest poprawny składniowo,
 - jest zgodny z ustaloną wcześniej strukturą logiczną,
 - zostały określone wszystkie wymagane atrybuty,
 - ... 23 inne wymagania.

Dokument XML-owy jest:

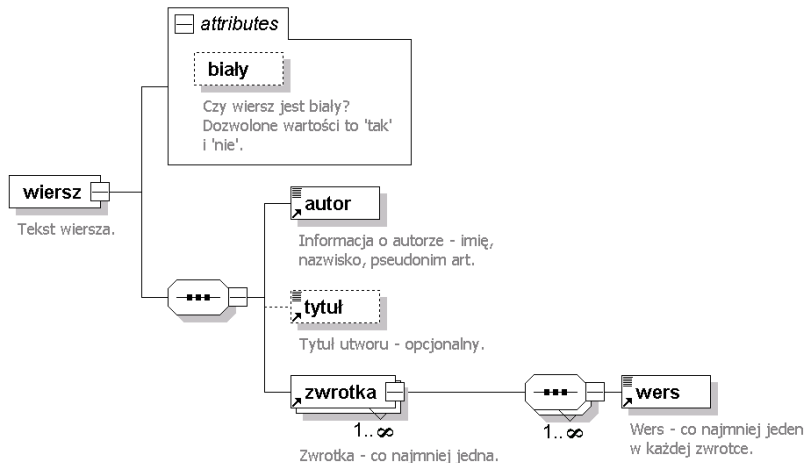
- ➊ **poprawny składniowo** (ang. *well-formed*), gdy:
 - ma tylko jeden element główny,
 - znaczniki początkowe i końcowe „pasują do siebie” (każdy element zamknięty, znaczniki nie nakładają się na siebie),
 - wartości atrybutów są ujęte w cudzysłowy lub apostrofy,
 - ... 9 innych wymagań ujętych w specyfikacji.
- ➋ **poprawny strukturalnie** (ang. *valid*), gdy:
 - jest poprawny składniowo,
 - jest zgodny z ustaloną wcześniej strukturą logiczną,
 - zostały określone wszystkie wymagane atrybuty,
 - ... 23 inne wymagania.

Od angielskiego określenia poprawności pochodzą wyrażenia
parser niewalidujący i *parser walidujący*.

Modelowanie struktury dokumentów to tyle co:

- określanie zestawu dopuszczalnych elementów i atrybutów,
- przypisywanie atrybutów do elementów,
- definiowanie dopuszczalnej zawartości elementów (tekst, inne elementy).

Projektowanie struktury abstrakcyjnej

Metody definiowania struktury:

- brak struktury,
- DTD — Definicja Typu Dokumentu (ang. *Document Type Definition*),
- XML Schema (więcej możliwości),
- inne (Relax NG, Schematron...)

Specyfikacja XML-owa wprowadza pojęcia:

Specyfikacja XML-owa wprowadza pojęcia:

- typu dokumentu (ang. *document type*), związane z wewnętrzną hierarchią jego części składowych,

Specyfikacja XML-owa wprowadza pojęcia:

- typu dokumentu (ang. *document type*), związane z wewnętrzną hierarchią jego części składowych,
- definicji typu dokumentu (DTD, ang. *Document Type Definition*) — formalnego opisu jego budowy zawierającego informacje o nazwach przyporządkowanych częściom składowym tekstu (elementach), ich dodatkowych własnościach (atrybutach) i zależnościach pomiędzy elementami, łączących je w strukturę drzewiastą.

```
<!ELEMENT wiersz (autor, tytuł?, zwrotka+)>
```

```
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT zwrotka (wers)+>
```

```
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT wiersz (autor, tytuł?, zwrotka+)>
```

```
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT zwrotka (wers)+>
```

```
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT wiersz (autor, tytuł?, zwrotka+)>
```

```
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT zwrotka (wers)+>
```

```
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT wiersz (autor, tytuł?, zwrotka+)>
```

```
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT zwrotka (wers)+>
```

```
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT wiersz (autor, tytuł?, zwrotka+)>
```

```
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT zwrotka (wers)+>
```

```
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT wiersz (autor, tytuł?, zwrotka+)>
```

```
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT zwrotka (wers)+>
```

```
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT wiersz (autor, tytuł?, zwrotka+)>  
<!ATTLIST wiersz biały (tak|nie) "nie">  
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>  
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>  
<!ELEMENT zwrotka (wers)+>  
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT wiersz (autor, tytuł?, zwrotka+)>  
<!ATTLIST wiersz biały (tak|nie) "nie">  
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>  
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>  
<!ELEMENT zwrotka (wers)+>  
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT wiersz (autor, tytuł?, zwrotka+)>  
<!ATTLIST wiersz biały (tak|nie) "nie">  
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>  
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>  
<!ELEMENT zwrotka (wers)+>  
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

```
<!ELEMENT wiersz (autor, tytuł?, zwrotka+)>  
<!ATTLIST wiersz biały (tak|nie) "nie">  
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>  
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>  
<!ELEMENT zwrotka (wers)+>  
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

`<!ELEMENT nazwa_elementu (model_zawartości)>`

- `element+`
element wystąpi jeden lub więcej razy,
- `element*`
0 lub więcej razy,
- `element?`
0 lub 1 raz,
- `element1, element2`
elementy wystąpią w podanej kolejności,
- `element1 | element2`
wystąpi `element1` lub `element2`,
- (grupa)
grupa składników modelu,
- `#PCDATA`
wystąpi zawartość tekstowa („czysty tekst” — bez podelementów),
- `EMPTY`
element nie posiada żadnej zawartości,
- `ANY`
w treści mogą wystąpić dowolne zadeklarowane elementy.

Przykłady modeli zawartości elementów

- ❶ `<!ELEMENT wiersz (zwrotka+)>`
`<!ELEMENT zwrotka (wers, wers, wers, wers)>`
`<!ELEMENT wers (#PCDATA)>`

Przykłady modeli zawartości elementów

- 1 <!ELEMENT wiersz (zwrotka+)>
 <!ELEMENT zwrotka (wers, wers, wers, wers)>
 <!ELEMENT wers (#PCDATA)>
- 2 <!ELEMENT biblioteka (książka*)>
 <!ELEMENT książka (autor+, tytuł, podtytuł?)>
 <!ELEMENT autor (#PCDATA)>
 <!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>
 <!ELEMENT podtytuł (#PCDATA)>

Przykłady modeli zawartości elementów

- 1 `<!ELEMENT wiersz (zwrotka+)>`
`<!ELEMENT zwrotka (wers, wers, wers, wers)>`
`<!ELEMENT wers (#PCDATA)>`
- 2 `<!ELEMENT biblioteka (książka*)>`
`<!ELEMENT książka (autor+, tytuł, podtytuł?)>`
`<!ELEMENT autor (#PCDATA)>`
`<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>`
`<!ELEMENT podtytuł (#PCDATA)>`
- 3 `<!ELEMENT biblioteka2 (książka* | gazeta*)>`
`<!ELEMENT gazeta (tytuł, data)>`
`<!ELEMENT data (#PCDATA)>` (reszta definicji jak wyżej)

Przykłady modeli zawartości elementów

- ❶

```
<!ELEMENT wiersz (zwrotka+)>
<!ELEMENT zwrotka (wers, wers, wers, wers)>
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```
- ❷

```
<!ELEMENT biblioteka (książka*)>
<!ELEMENT książka (autor+, tytuł, podtytuł?)>
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>
<!ELEMENT podtytuł (#PCDATA)>
```
- ❸

```
<!ELEMENT biblioteka2 (książka* | gazeta*)>
<!ELEMENT gazeta (tytuł, data)>
<!ELEMENT data (#PCDATA)> (reszta definicji jak wyżej)
```
- ❹

```
<!ELEMENT biblioteka3 (książka | gazeta)*>
(reszta jak wyżej)
```

Przykłady modeli zawartości elementów

- 1 `<!ELEMENT wiersz (zwrotka+)>`
`<!ELEMENT zwrotka (wers, wers, wers, wers)>`
`<!ELEMENT wers (#PCDATA)>`
- 2 `<!ELEMENT biblioteka (książka*)>`
`<!ELEMENT książka (autor+, tytuł, podtytuł?)>`
`<!ELEMENT autor (#PCDATA)>`
`<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>`
`<!ELEMENT podtytuł (#PCDATA)>`
- 3 `<!ELEMENT biblioteka2 (książka* | gazeta*)>`
`<!ELEMENT gazeta (tytuł, data)>`
`<!ELEMENT data (#PCDATA)>` (reszta definicji jak wyżej)
- 4 `<!ELEMENT biblioteka3 (książka | gazeta)*>`
(reszta jak wyżej)

Czym różnią się definicje elementów biblioteka2 i biblioteka3?

Model mieszany (ang. *mixed content*) to specjalny model zawartości, w którym elementy mogą być dowolnie przemieszane z tekstem.

Model mieszany (ang. *mixed content*) to specjalny model zawartości, w którym elementy mogą być dowolnie przemieszane z tekstem. Oto definicja:

```
<!ELEMENT biografia (#PCDATA | data)*>
```

Model mieszany (ang. *mixed content*) to specjalny model zawartości, w którym elementy mogą być dowolnie przemieszane z tekstem. Oto definicja:

```
<!ELEMENT biografia (#PCDATA | data)*>
```

W ten sposób możemy używać dat w dowolnym miejscu tekstu:

```
<biografia>Włodzimierz Lenin, ur. <data>22.04.1870</data>  
w Symbirsku, zm. <data>21.01.1924</data> w Gorkach  
k. Moskwy.</biografia>
```

Model mieszany (ang. *mixed content*) to specjalny model zawartości, w którym elementy mogą być dowolnie przemieszane z tekstem. Oto definicja:

```
<!ELEMENT biografia (#PCDATA | data)*>
```

W ten sposób możemy używać dat w dowolnym miejscu tekstu:

```
<biografia>Włodzimierz Lenin, ur. <data>22.04.1870</data>  
w Symbirsku, zm. <data>21.01.1924</data> w Gorkach  
k. Moskwy.</biografia>
```

Uwaga:

```
<!ELEMENT biografia (#PCDATA | data | b | i | u)*>
```

```
<!ELEMENT biografia (#PCDATA, data)*> ← źle!
```

```
<!ELEMENT biografia (data | #PCDATA)*> ← źle!
```

Czy taki model jest poprawny?

```
<!ELEMENT tekst (#PCDATA | wyróżnienie)*>
```

```
<!ELEMENT wyróżnienie (#PCDATA | tekst)*>
```

Czy taki model jest poprawny?

```
<!ELEMENT tekst (#PCDATA | wyróżnienie)*>  
<!ELEMENT wyróżnienie (#PCDATA | tekst)*>
```

Tak! W HTML-u mamy nawet autorekurencję:

```
<!ELEMENT span (#PCDATA | ... | span)*>
```

A taki jest poprawny?

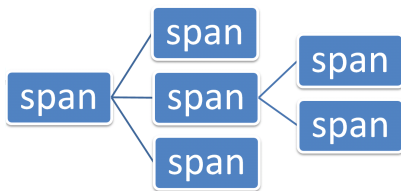
```
<!ELEMENT span (span*)>
```

A taki jest poprawny?

```
<!ELEMENT span (span*)>
```

Tak, można za jego pomocą zbudować ładne drzewo:

```
<span>  
  <span/>  
  <span>  
    <span/>  
    <span/>  
  </span>  
</span>
```

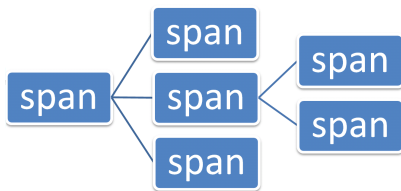

A taki jest poprawny?

```
<!ELEMENT span (span*)>
```

Tak, można za jego pomocą zbudować ładne drzewo:

```
<span>  
  <span/>  
  <span>  
    <span/>  
  <span/>  
</span>  
<span/>  
</span>
```


A gdyby tak gwiazdkę zastąpić plusem?

Dwa typowe zastosowania XML-a:

Dwa typowe zastosowania XML-a:

- zarządzanie treścią (dokumenty tworzone przez człowieka i przeznaczone dla człowieka, o długim czasie życia), np. Wielka Encyklopedia Powszechna PWN,

Dwa typowe zastosowania XML-a:

- zarządzanie treścią (dokumenty tworzone przez człowieka i przeznaczone dla człowieka, o długim czasie życia), np. Wielka Encyklopedia Powszechna PWN,
- elektroniczna wymiana danych — komunikacja między aplikacjami (dokumenty tworzone oraz przetwarzane automatycznie, zazwyczaj kończące życie wraz z końcem komunikacji), np. komunikaty o błędach.

Dwa typowe zastosowania XML-a:

- zarządzanie treścią (dokumenty tworzone przez człowieka i przeznaczone dla człowieka, o długim czasie życia), np. Wielka Encyklopedia Powszechna PWN,
- elektroniczna wymiana danych — komunikacja między aplikacjami (dokumenty tworzone oraz przetwarzane automatycznie, zazwyczaj kończące życie wraz z końcem komunikacji), np. komunikaty o błędach.

Tym dwu zastosowaniom odpowiadają dwa modele zawartości XML-owej: „tekstowy” i „bazodanowy”.

<hasło>

```
<osoba>William Szekspir</osoba> (ang. <variant>William  
Shakespeare</variant>; ur. prawdopodobnie  
<data-ur>23 kwietnia 1564</data-ur>  
w <miejsce-ur>Stratford-upon-Avon</miejsce-ur>,  
zm. <data-śm>23 kwietnia 1616</data-śm> tamże) -  
angielski poeta, dramaturg, aktor.</hasło>
```

```
<hasło>
```

```
<osoba>William Szekspir</osoba> (ang. <variant>William  
Shakespeare</variant>; ur. prawdopodobnie  
<data-ur>23 kwietnia 1564</data-ur>  
w <miejsce-ur>Stratford-upon-Avon</miejsce-ur>,  
zm. <data-śm>23 kwietnia 1616</data-śm> tamże) -  
angielski poeta, dramaturg, aktor.</hasło>
```

```
<zamówienie id="1">
```

```
<pozycja>
```

```
<nazwa>cyklotron</nazwa>
```

```
<jednostka>sztuka</jednostka>
```

```
<ilość>3</ilość>
```

```
</pozycja>
```

```
<zamawiający id="2"/>
```

```
</zamówienie>
```

Model „tekstowy znormalizowany”

A może tak?

```
<hasło>
  <osoba>William Szekspir</osoba>
  <tekst> (ang. </tekst>
  <wariant>William Shakespeare</wariant>
  <tekst>; ur. prawdopodobnie </tekst>
  <data-ur>23 kwietnia 1564</data-ur>
  <tekst> w </tekst>
  <miejsce-ur>Stratford-upon-Avon</miejsce-ur>
  <tekst>, zm. </tekst>
  <data-śm>23 kwietnia 1616</data-śm>
  <tekst> także - angielski poeta,
  dramaturg, aktor.</tekst>
</hasło>
```

Białe znaki w konstrukcjach składniowych XML-a

XML traktuje jako białe (ang. *whitespace*) następujące znaki:

- CR

Białe znaki w konstrukcjach składniowych XML-a

XML traktuje jako białe (ang. *whitespace*) następujące znaki:

- CR (
)
- LF

Białe znaki w konstrukcjach składniowych XML-a

XML traktuje jako białe (ang. *whitespace*) następujące znaki:

- CR (
)
- LF (
)
- Tab

Białe znaki w konstrukcjach składniowych XML-a

XML traktuje jako białe (ang. *whitespace*) następujące znaki:

- CR (
)
- LF (
)
- Tab ()
- spacja

Białe znaki w konstrukcjach składniowych XML-a

XML traktuje jako białe (ang. *whitespace*) następujące znaki:

- CR (
)
- LF (
)
- Tab ()
- spacja ()

XML traktuje jako białe (ang. *whitespace*) następujące znaki:

- CR (
)
- LF (
)
- Tab ()
- spacja ()

Składnia XML-owa dopuszcza użycie nieograniczonej liczby białych znaków w niektórych miejscach w dokumencie (oznaczonych poniżej na zielono):

```
<?xml version="1.0" ?>  
<lista nazwa="owoce i warzywa">  
  <pozycja>jabłko</pozycja>  
  <pozycja>gruszka</pozycja>  
  <pozycja>pomidor</pozycja>  
</lista>
```

Jeśli chodzi o zawartość tekstową, to w przeciwieństwie do SGML-a (czyli także HTML-a) zgodnie ze specyfikacją parser XML-owy ma obowiązek przekazać wszystkie białe znaki do aplikacji.

Oto przykładowe białe znaki znaczące:

```
<lista nazwa=" owoce i warzywa ">  
  <pozycja> pomidor </pozycja>  
</lista>
```

Uwaga: Niektóre parsery (albo narzędzia do reprezentacji drzewa dokumentu w pamięci) robią użytek z zawartości DTD i w przypadku nietekstowej zawartości elementów zaniedbują białe znaki między elementami podrzędnymi.

Istnieje możliwość poinformowania aplikacji o intencjach przechowania białych znaków dla poddrzewa poprzez ustawienie wartości specjalnego atrybutu `xml:space` jako `preserve`.

Przy przetwarzaniu dokumentu wartości atrybutów są normalizowane (→ sekcja 3.3.3 Specyfikacji):

- białe znaki zamieniane są na spacje,
- odwołania do znaków (`&#kód;`, `&#xkód;`) zamieniane są na znaki,
- rekurencyjnie uruchamiany jest mechanizm zastępowania fragmentów tekstu (encje, o nich za chwilę),
- w przypadku obecności DTD i dla atrybutów typu innego niż CDATA ciągi białych znaków zamieniane są na pojedynczą spację oraz usuwane są spacje z początku i końca wartości.

Problem:

Skoro dokumenty mogą się znacznie różnić (np. białymi znakami), a mimo to dać w wyniku parsowania takie samo drzewo dokumentu, to może dałoby się je porównać bez parsowania?

Problem:

Skoro dokumenty mogą się znacznie różnić (np. białymi znakami), a mimo to dać w wyniku parsowania takie samo drzewo dokumentu, to może dałoby się je porównać bez parsowania?

Rozwiązanie:

C14N

Problem:

Skoro dokumenty mogą się znacznie różnić (np. białymi znakami), a mimo to dać w wyniku parsowania takie samo drzewo dokumentu, to może dałoby się je porównać bez parsowania?

Rozwiązanie:

C14N, czyli `c a n o n i c a l i z a t i o n`:

Problem:

Skoro dokumenty mogą się znacznie różnić (np. białymi znakami), a mimo to dać w wyniku parsowania takie samo drzewo dokumentu, to może dałoby się je porównać bez parsowania?

Rozwiązanie:

C14N, czyli `c a n o n i c a l i z a t i o n`:

- usunąć deklarację XML-ową,
- zapisać dokument w UTF-8,
- znormalizuj zawartość atrybutów (jak parser),
- rozwiń skróconą postać pustych znaczników,
- posortuj deklaracje przestrzeni nazw i atrybuty, ...

Problem:

Skoro dokumenty mogą się znacznie różnić (np. białymi znakami), a mimo to dać w wyniku parsowania takie samo drzewo dokumentu, to może dałoby się je porównać bez parsowania?

Rozwiązanie:

C14N, czyli `c a n o n i c a l i z a t i o n`:

- usunąć deklarację XML-ową,
- zapisać dokument w UTF-8,
- znormalizuj zawartość atrybutów (jak parser),
- rozwiń skróconą postać pustych znaczników,
- posortuj deklaracje przestrzeni nazw i atrybuty, ...

<http://www.w3.org/TR/xml-c14n>
<http://www.w3.org/TR/xml-exc-c14n/>

Który model jest lepszy?

```
<adres>
  <ulica>Banacha 2</ulica>
  <kod>02-097</kod>
  <miasto>Warszawa</miasto>
</adres>
```

```
<dane-adresowe>
  <adres>
    <ulica>Banacha</ulica>
    <nr-domu>2</nr-domu>
  </adres>
  <kod>
    <okręg>0</okręg>
    <strefa>2</strefa>
    <sektor>0</sektor>
    <placówka>97</placówka>
  </kod>
  <miasto>Warszawa</miasto>
</dane-adresowe>
```

Który model jest lepszy?

```
<adres>
  <ulica>Banacha 2</ulica>
  <kod>02-097</kod>
  <miasto>Warszawa</miasto>
</adres>
```

Oba są dobre — każdy dla
innego zastosowania.

```
<dane-adresowe>
  <adres>
    <ulica>Banacha</ulica>
    <nr-domu>2</nr-domu>
  </adres>
  <kod>
    <okręg>0</okręg>
    <strefa>2</strefa>
    <sektor>0</sektor>
    <placówka>97</placówka>
  </kod>
  <miasto>Warszawa</miasto>
</dane-adresowe>
```

```
<!ATTLIST nazwa_elementu nazwa_atrybutu1 typ1 zawartość1  
                    nazwa_atrybutu2 typ2 zawartość2  
                    ...>
```

Typy atrybutów:

- CDATA — ciąg znaków,
- NMTOKEN — ciąg znaków tworzących poprawną nazwę,
- NMTOKENS — ciąg NMTOKEN oddzielanych spacjami,
- ID — identyfikator unikalny w obrębie dokumentu,
- IDREF — wskaźnik do ID innego elementu,
- IDREFS — ciąg IDREF oddzielany białymi znakami,
- (a|b|...) — jedna z podanych wartości (typ wyliczeniowy),
- ... 3 inne, o których za chwilę.

```
<!ATTLIST nazwa_elementu nazwa_atrybutu1 typ1 zawartość1  
                    nazwa_atrybutu2 typ2 zawartość2  
                    ...>
```

Kwalifikatory zawartości:

- #REQUIRED — atrybut jest wymagany (wartość musi zostać podana),
- #IMPLIED — wartość nie musi być podana,
- wartość — tylko dla typu wyliczeniowego — wskazuje wartość z listy, która ma zostać użyta jako domyślna, gdy wartość atrybutu nie zostanie podana w dokumencie,
- #FIXED wartość — wartość stała.

```
<!ATTLIST osoba  pesel ID #REQUIRED  
                  nazwisko NMTOKEN #IMPLIED  
                  płeć (kobieta | mężczyzna) #REQUIRED>
```

```
<!ATTLIST zeznanie-sprawcy  
          pesel-sprawcy IDREF #REQUIRED  
          rok-zdarzenia (2009|2010|2011) "2009"  
          kod-rodzaju-sprawy NMTOKEN #FIXED "ZEZN">
```

Który projekt jest najlepszy?

- 1 `<zamówienie>`
`<nr>423/2009</nr>`
`<zamawiający>MIMUW</zamawiający>`
`<kodTowaru>3908</kodTowaru>`
`<kodTowaru>129</kodTowaru></zamówienie>`
- 2 `<zamówienie nr="423/2009"`
`zamawiający="MIMUW"`
`kodTowaru="3908 129"></zamówienie>`
- 3 `<zamówienie>`
`Zamówienie <nr>423/2003</nr>`
`dla <jednostka>MIMUW</jednostka>`
`na dostawę <towar kod="3908">kserokopiarki</towar>`
`i <towar kod="129">paralizatora`
`elektrycznego</towar>.`
`</zamówienie>`

Warto pamiętać o pewnych dobrych praktykach:

- w elementach warto przechowywać dane, w atrybutach metadane,
- w elementach zapisujemy tekst wizualizowany, w atrybutach jego parametry,
- elementy zagnieżdżone nadają się świetnie do przechowywania informacji szczegółowych (opisy, listy, pozycje...), bo atrybuty nie mogą zawierać wewnętrznej struktury; niby można użyć atrybutów typu NMTOKENS i IDREFS, ale...
- kolejność atrybutów nie ma znaczenia, natomiast w przypadku elementów jest ważna!
- w DTD tylko atrybutom można nadawać wartości domyślne, stałe, określać typ wyliczeniowy!

Związywanie dokumentu XML-owego z DTD — wariant 1

Można zapisać DTD bezpośrednio w dokumencie, w którym będzie użyte, podając po słowie kluczowym DOCTYPE nazwę elementu głównego, a następnie definicje elementów i atrybutów:

poemat.xml

```
<!DOCTYPE poemat [  
  <!ELEMENT poemat (autor, tytuł, księga+)>  
  <!ELEMENT autor (#PCDATA)>  
  <!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>  
  <!ELEMENT księga (wers)+>  
  <!ELEMENT wers (#PCDATA)>]>
```

```
<poemat>  
  <autor>Adam Mickiewicz</autor>  
  <tytuł>Pan Tadeusz</tytuł>  
  <księga>  
    <wers>Litwo, ojczyzno moja! ...</wers>  
    ...
```

Związywanie dokumentu XML-owego z DTD — wariant 2

Można zdefiniować DTD osobno i użyć go podając URI pliku:

poemat.dtd

```
<!ELEMENT poemat (autor, tytuł, księga+)>
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>
<!ELEMENT księga (wers)+>
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

poemat.xml

```
<!DOCTYPE poemat SYSTEM "poemat.dtd">
<poemat>
  <autor>Adam Mickiewicz</autor>
  <tytuł>Pan Tadeusz</tytuł>
  <księga>
    <wers>Litwo, ojczyzna moja! ...</wers>
    ...
  </księga>
</poemat>
```

Związanie dokumentu XML-owego z DTD — wariant 3

Można połączyć obie metody (gdy chce się uzupełnić/zmienić istniejące DTD):

poemat.dtd

```
<!ELEMENT poemat (autor, tytuł, księga+)>
<!ELEMENT autor (#PCDATA)>
<!ELEMENT tytuł (#PCDATA)>
<!ELEMENT księga (wers)+>
<!ELEMENT wers (#PCDATA)>
```

poemat.xml

```
<!DOCTYPE poemat SYSTEM "poemat.dtd" [
  <!ATTLIST poemat rok-wydania #IMPLIED]>
<poemat rok-wydania="1834">
  <autor>Adam Mickiewicz</autor>
  <tytuł>Pan Tadeusz</tytuł>
  ...
```

Encja (ang. *entity*) = uogólnienie pojęcia makrodefinicji.

Mówiąc *najogólniej*, encje umożliwiają nazywanie fragmentów tekstu (znaków, ciągów znaków, zawartości plików) w celu ich późniejszego wykorzystania.

Encja (ang. *entity*) = uogólnienie pojęcia makrodefinicji.

Mówiąc *najogólniej*, encje umożliwiają nazywanie fragmentów tekstu (znaków, ciągów znaków, zawartości plików) w celu ich późniejszego wykorzystania.

Encje definiujemy w DTD używając słowa kluczowego ENTITY, podając nazwę i „wartość” encji.

Encja (ang. *entity*) = uogólnienie pojęcia makrodefinicji.

Mówiąc *najogólniej*, encje umożliwiają nazywanie fragmentów tekstu (znaków, ciągów znaków, zawartości plików) w celu ich późniejszego wykorzystania.

Encje definiujemy w DTD używając słowa kluczowego ENTITY, podając nazwę i „wartość” encji.

Definicja **encji wewnętrznych** (ang. *internal parsed entities*):

```
<!ENTITY xml "<b>Extensible Markup Language</b>">  
<!ENTITY euro "&x20AC;">
```

Encja (ang. *entity*) = uogólnienie pojęcia makrodefinicji.

Mówiąc *najogólniej*, encje umożliwiają nazywanie fragmentów tekstu (znaków, ciągów znaków, zawartości plików) w celu ich późniejszego wykorzystania.

Encje definiujemy w DTD używając słowa kluczowego ENTITY, podając nazwę i „wartość” encji.

Definicja **encji wewnętrznych** (ang. *internal parsed entities*):

```
<!ENTITY xml "<b>Extensible Markup Language</b>"  
<!ENTITY euro "&x20AC;"
```

Użycie encji w dokumencie (ampersand-nazwa_encji-średnik):

Jak poznam &xml;, to zarobię dużo €!

Pamiętamy odwołania do znaków:

- `&#kod`; — kod dziesiętny znaku,
- `&#xkod`; — kod szesnastkowy znaku.

Znaki zarezerwowane dla składni XML-owej daje się uzyskać używając tzw. **encji predefiniowanych**:

- `&` `&`
- `<` `<`
- `>` `>`
- `'` `'`
- `"` `"`

Encje zewnętrzne (ang. *external parsed entities* — zawartość zewnętrzna, która będzie włączona poprzez użycie odpowiedniej nazwy):

```
<!ENTITY nagłówek SYSTEM "intro.xml">  
<!ENTITY rozdział1 SYSTEM "chapter1.xml">  
<!ENTITY rozdział2 SYSTEM  
    "http://example.com/chapter2.xml">
```

Encje zewnętrzne (ang. *external parsed entities* — zawartość zewnętrzna, która będzie włączona poprzez użycie odpowiedniej nazwy):

```
<!ENTITY nagłówek SYSTEM "intro.xml">
<!ENTITY rozdział1 SYSTEM "chapter1.xml">
<!ENTITY rozdział2 SYSTEM
    "http://example.com/chapter2.xml">
```

Użycie w dokumencie:

```
<książka>
  <tytuł>XML w praktyce</tytuł>
  &nagłówek;
  &rozdział1;
  &rozdział2;
</książka>
```

Jako encja zewnętrzna (z pliku o nazwie podanej w tzw. identyfikatorze systemowym) włączane jest też DTD. Pamiętajmy:

```
<!DOCTYPE książka SYSTEM "docbook.dtd">
```

Jako encja zewnętrzna (z pliku o nazwie podanej w tzw. identyfikatorze systemowym) włączane jest też DTD. Pamiętajmy:

```
<!DOCTYPE książka SYSTEM "docbook.dtd">
```

Aby dokumenty były w pełni przenośne, istnieje jeszcze jedna możliwość odwołania do encji zewnętrznej — bez fizycznego podawania URI, przy użyciu tzw. identyfikatora publicznego:

```
<!DOCTYPE książka PUBLIC  
"-//OASIS//DTD DocBook V3.1//EN">
```

Jako encja zewnętrzna (z pliku o nazwie podanej w tzw. identyfikatorze systemowym) włączane jest też DTD. Pamiętamy:

```
<!DOCTYPE książka SYSTEM "docbook.dtd">
```

Aby dokumenty były w pełni przenośne, istnieje jeszcze jedna możliwość odwołania do encji zewnętrznej — bez fizycznego podawania URI, przy użyciu tzw. identyfikatora publicznego:

```
<!DOCTYPE książka PUBLIC  
                    "-//OASIS//DTD DocBook V3.1//EN">
```

który jest zwykle lokalnie odwzorowywany na identyfikator systemowy w pliku katalogowym:

```
PUBLIC "-//OASIS//DTD DocBook V3.1//EN"  
      "docbookv31/docbook.dtd"
```

Encje w atrybutach i notacje

Nazwa **encji nieprzetwarzanej** (ang. *unparser external entity*) może być też wartością atrybutu typu ENTITY:

Nazwa **encji nieprzetwarzanej** (ang. *unparser external entity*) może być też wartością atrybutu typu ENTITY:

```
<?xml version="1.0" standalone="no"?>
<!DOCTYPE mail [
  <!ELEMENT mail (#PCDATA)>
  <!ATTLIST mail załącznik ENTITY #REQUIRED>
  <!ENTITY wycieczka SYSTEM
    "http://www.example.org/dubai.htm"          >
  ]>
```

Nazwa **encji nieprzetwarzanej** (ang. *unparser external entity*) może być też wartością atrybutu typu ENTITY:

```
<?xml version="1.0" standalone="no"?>
<!DOCTYPE mail [
  <!ELEMENT mail (#PCDATA)>
  <!ATTLIST mail załącznik ENTITY #REQUIRED>
  <!ENTITY wycieczka SYSTEM
    "http://www.example.org/dubai.htm"          >
    ]>
<mail załącznik="wycieczka">Zobacz, gdzie mnie dziś
  porrrwał mój ukochany Abdul!</mail>
```

Nazwa **encji nieprzetwarzanej** (ang. *unparser external entity*) może być też wartością atrybutu typu ENTITY:

```
<?xml version="1.0" standalone="no"?>
<!DOCTYPE mail [
  <!ELEMENT mail (#PCDATA)>
  <!ATTLIST mail załącznik ENTITY #REQUIRED>
  <!ENTITY wycieczka SYSTEM
    "http://www.example.org/dubai.htm"          >
    ]>
<mail załącznik="wycieczka">Zobacz, gdzie mnie dziś
  porrrwał mój ukochany Abdul!</mail>
```

Aby móc użyć takiego zapisu, encji musi zostać przypisana **notacja**

Nazwa **encji nieprzetwarzanej** (ang. *unparser external entity*) może być też wartością atrybutu typu ENTITY:

```
<?xml version="1.0" standalone="no"?>
<!DOCTYPE mail [
  <!ELEMENT mail (#PCDATA)>
  <!ATTLIST mail załącznik ENTITY #REQUIRED>
  <!ENTITY wycieczka SYSTEM
    "http://www.example.org/dubai.htm" NDATA html>
  ]>
<mail załącznik="wycieczka">Zobacz, gdzie mnie dziś
  porrrrwał mój ukochany Abdul!</mail>
```

Aby móc użyć takiego zapisu, encji musi zostać przypisana **notacja** — poprzez określenie formatu encji

Nazwa **encji nieprzetwarzanej** (ang. *unparser external entity*) może być też wartością atrybutu typu ENTITY:

```
<?xml version="1.0" standalone="no"?>
<!DOCTYPE mail [
  <!ELEMENT mail (#PCDATA)>
  <!ATTLIST mail załącznik ENTITY #REQUIRED>
  <!ENTITY wycieczka SYSTEM
    "http://www.example.org/dubai.htm" NDATA html>
  <!NOTATION html SYSTEM "iexplore">]>
<mail załącznik="wycieczka">Zobacz, gdzie mnie dziś
  porrrrwał mój ukochany Abdul!</mail>
```

Aby móc użyć takiego zapisu, encji musi zostać przypisana **notacja** — poprzez określenie formatu encji oraz osobną deklarację notacji wraz z dodatkową informacją dla aplikacji zewnętrznej.

Atrybut typu `NOTATION` nakazuje traktowanie użycie zadeklarowanej w DTD notacji do przetwarzania zawartości elementu opatrzonego tym atrybutem.

Jego wartością jest jedna z nazw zadeklarowanych notacji.

Atrybut typu NOTATION nakazuje traktowanie użycie zadeklarowanej w DTD notacji do przetwarzania zawartości elementu opatrzonego tym atrybutem.

Jego wartością jest jedna z nazw zadeklarowanych notacji.

```
<?xml version="1.0" standalone="no"?>
<!DOCTYPE code [
  <!ELEMENT code (#PCDATA)>
  <!ATTLIST code lang NOTATION (vrml | mathml) #REQUIRED>
  <!NOTATION vrml PUBLIC "VRML 1.0">]>
  <!NOTATION mathml PUBLIC "MathML 2.0">]>
```

Atrybut typu NOTATION nakazuje traktowanie użycie zadeklarowanej w DTD notacji do przetwarzania zawartości elementu opatrzonego tym atrybutem.

Jego wartością jest jedna z nazw zadeklarowanych notacji.

```
<?xml version="1.0" standalone="no"?>
<!DOCTYPE code [
  <!ELEMENT code (#PCDATA)>
  <!ATTLIST code lang NOTATION (vrml | mathml) #REQUIRED>
  <!NOTATION vrml PUBLIC "VRML 1.0">]>
  <!NOTATION mathml PUBLIC "MathML 2.0">]>
<code lang="vrml">Instrukcje VRML-a</code>
```

Encje parametryczne

Zasada działania **encji parametrycznych** jest identyczna ze zwykłymi encjami (zastępowanie tekstu), jedyną różnicą jest ograniczenie ich wykorzystania do DTD.

Zasada działania **encji parametrycznych** jest identyczna ze zwykłymi encjami (zastępowanie tekstu), jedyną różnicą jest ograniczenie ich wykorzystania do DTD.

Definicja — z wykorzystaniem znaku procenta,
użycie — także znak procenta zamiast ampersanda:

```
<!ENTITY % fontstyle "TT | I | B | U">  
<!ENTITY % inline "#PCDATA | %fontstyle;">  
<!ELEMENT p (%inline;)*>  
<!ELEMENT font (%inline;)*>
```

Zasada działania **encji parametrycznych** jest identyczna ze zwykłymi encjami (zastępowanie tekstu), jedyną różnicą jest ograniczenie ich wykorzystania do DTD.

Definicja — z wykorzystaniem znaku procenta,
użycie — także znak procenta zamiast ampersanda:

```
<!ENTITY % fontstyle "TT | I | B | U">  
<!ENTITY % inline "#PCDATA | %fontstyle;">  
<!ELEMENT p (%inline;)*>  
<!ELEMENT font (%inline;)*>
```

Możliwość użycia:

- w celu uelastycznienia zapisu definicji (definiujemy zawartość, a następnie wykorzystujemy ją w wielu miejscach, w momencie zmiany definicji poprawiamy tylko jedno wystąpienie),
- w tzw. sekcjach warunkowych.

Sekcje warunkowe umożliwiają włączanie/wyłączanie fragmentów DTD. Jeśli dana definicja zostanie obudowana sekcją

```
<![INCLUDE[ ... definicja ... ]]>
```

to zostanie użyta w DTD, jeśli natomiast zamiast INCLUDE napiszemy IGNORE, to sekcja zostanie zignorowana.

Sekcje warunkowe umożliwiają włączanie/wyłączanie fragmentów DTD. Jeśli dana definicja zostanie obudowana sekcją

```
<![INCLUDE[ ... definicja ... ]]>
```

to zostanie użyta w DTD, jeśli natomiast zamiast INCLUDE napiszemy IGNORE, to sekcja zostanie zignorowana.

Przy użyciu sekcji warunkowych i encji parametrycznych możemy w łatwy sposób manipulować DTD:

```
<!ENTITY % wersja_wstepna 'INCLUDE' >
```

```
<!ENTITY % wersja_finalna 'IGNORE' >
```

```
<![%wersja_wstepna; [  
  <!ELEMENT książka (komentarz*, tytuł,  
                      treść, dodatki?)> ]]>
```

```
<![%wersja_finalna; [  
  <!ELEMENT książka (tytuł, treść, dodatki?)> ]]>
```

3 wersje DTD XHTML-owego (1.0):

- *strict*,
- *transitional*,
- *frameset*.

Wersja *strict* odpowiada HTML-owi 4 Strict (czyli ucywilizowanej wersji HTML-a).

```
http://www.w3.org/TR/xhtml1/dtds.html#a\_dtd\_XHTML-1.0-Strict.  
http://www.zvon.org/xxl/xhtmlReference/Output/comparison.html.
```

Fragmenty definicji „typów”

```
<!ENTITY % LanguageCode "NMOKEN">
```

```
<!ENTITY % Script "CDATA">
```

```
<!ENTITY % StyleSheet "CDATA">
```

```
<!ENTITY % Text "CDATA">
```

```
<!ENTITY % coreattrs  
  "id ID #IMPLIED  
  class CDATA #IMPLIED  
  style %StyleSheet;  
  IMPLIED  
  title %Text; #IMPLIED">
```

```
<!ENTITY % i18n  
  "lang %LanguageCode;  
  #IMPLIED  
  xml:lang %LanguageCode;  
  #IMPLIED  
  dir (ltr|rtl) #IMPLIED">
```

```
<!ENTITY % events  
  "onclick %Script;  
  #IMPLIED
```

```
<!ENTITY % attrs  
  "%coreattrs; %i18n;  
  %events;">
```

```
<!ENTITY % special.pre "br | span | bdo | map">
<!ENTITY % special "%special.pre; | object | img ">
<!ENTITY % fontstyle "tt | i | b | big | small ">
<!ENTITY % phrase "em | strong | ... | sub | sup ">
<!ENTITY % inline.forms "input | select | ... | button">

<!ENTITY % inline "a | %special; | %fontstyle; | %phrase;
                    | %inline.forms;">
<!ENTITY % Inline "(#PCDATA | %inline; | %misc.inline;)*">
```

Wyłączenie zawartości:

```
<!ENTITY % a.content "(#PCDATA | %special; | %fontstyle;
                    | %phrase; | %inline.forms; | %misc.inline;)*">
```

```
<!ENTITY % heading "h1|h2|h3|h4|h5|h6">
<!ENTITY % lists "ul | ol | dl">
<!ENTITY % blocktext "pre | hr | blockquote | address">

<!ENTITY % block "p | %heading; | div | %lists;
                  | %blocktext; | fieldset | table">

<!ENTITY % Block "(%block; | form | %misc;)*">

<!ENTITY % Flow "(#PCDATA | %block; | form
                  | %inline; | %misc;)*">
```

A teraz już z górki...

```
<!ELEMENT html (head, body)>
<!ATTLIST html %i18n; id ID #IMPLIED
             xmlns %URI; #FIXED
             'http://www.w3.org/1999/xhtml'>

<!ELEMENT p %Inline;>
<!ATTLIST p %attrs;>

<!ELEMENT ul (li)+>
<!ATTLIST ul %attrs;>

<!ELEMENT li %Flow;>
<!ATTLIST li %attrs;>

<!ELEMENT b %Inline;>
<!ATTLIST b %attrs;>
```

Wady DTD:

- prawie zupełny brak kontroli nad tekstową zawartością elementów atrybutów,
- bardzo ogólne metody definiowania częstości wystąpień elementów struktury,
- mało „obiektywne”, nierozszerzalne modele struktury.

Same zalety:

- XML-owa składnia,
- przestrzenie nazw w schemacie,
- „prawdziwe” typy danych (liczby, daty, ...),
- lepsza kontrola nad zawartością elementu (lepsza niż *, + i ?),
- lepsza rozszerzalność definicji — bez przepisywania.